

Nr. 08-1/30-2027 din 19/11/2021

APROB,

_____/semnat / ____

18 11.2021

Natalia MOLOȘAG

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

RAPORT PRIVIND VIZITA ANUNȚATĂ

la punctele de trecere a frontierei „Ceadâr-Lunga-Maloiaroslaveț”, „Basarabeasca-Serpniovo 1” și sectorul poliției de frontieră „Basarabeasca” din cadrul Direcției regionale Sud a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră

29 octombrie 2021

Raportul a fost elaborat de,

- Iurie DUBENCO, consultant principat, Direcția prevenirea torturii OAP
- Alexandru ZUBCO, Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La 29 octombrie 2021, echipa de vizită în componența:

- 1) ENII Serghei, comisar șef, ofițer principal al DROP a Direcției generale control al frontierei a IGPF;
- 2) GĂINĂ Sergiu, reprezentant național al Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați;
- 3) BUDEANU Ion, șef secție, Secția protecție internațională și proceduri de azil din cadrul Direcției azil și integrare din cadrul BMA (BMA);
- 4) ZUBCO Alexandru, șef direcție, Direcția prevenirea torturii Oficiul Avocatului Poporului (OAP),
- 5) DUBENCO Iurie, consultant principal, Direcția prevenirea torturii OAP, și
- 6) PANOV Diana, avocată, consilieră de monitorizare din cadrul AO „Centrul de Drept al Avocaților”,

au realizat vizite anunțate la (i) Punctul de trecere a frontierei „Ceadâr-Lunga-Maloiaroslaveț”; (ii) Punctul de trecere a frontierei „Basarabeasca-Serpionova-1” și (iii) Sectorul poliției de frontieră „Basarabeasca” din cadrul Direcției Regionale SUD a IGPF.

Scopul vizitei: verificarea situației privind respectarea drepturilor cetățenilor străini, solicitanți de azil și/sau persoanelor reținute pentru trecerea ilegală a frontierei de stat, formularea de recomandări pentru îmbunătățirea situației și protecția solicitanților de azil / persoanelor reținute.

Standarde de monitorizare:

- 1) Convenția ONU de la Geneva cu privire la statutul refugiaților, din 1951
- 2) Normele Comitetului european pentru prevenirea Torturii;
- 3) Directiva CoE 2003/9/EC din 27 ianuarie 2003 privind standarde minime pentru primirea azilanților;
- 4) Rezoluția CES nr.663 (XXIV) din 31 iulie 1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 5) Legea 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul);
- 6) Legea 164/2015 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului;
- 7) Legea nr.200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE

Poliția de frontieră (IGPF) asigură menținerea regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră, precum și a regimului și ordinii publice în punctele de trecere a frontierei de stat, asigură securitate publică, securitatea aeronautică, controlul de securitate al pasagerilor, al bagajelor, al încărcăturilor, al personalului aeronautic, al personalului naval și al personalului de protecție a zonelor de securitate cu acces limitat în cadrul aeroporturilor și porturilor Republicii Moldova. În domeniul combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere, Poliția de Frontieră este în drept să aplice măsura de nepermițere a intrării în Republica Moldova a străinului, în conformitate cu legislația în vigoare. La fel, instituția asigură controlul asupra migrației în punctele de trecere a frontierei de stat (PTF), are și alte atribuții prevăzute de Legea 283/2011.

C. COOPERAREA

IGPF și subdiviziunile sale teritoriale au manifestat deschidere și au cooperat activ cu echipa multifuncțională. Inițial, membrii echipei multifuncționale au purtat discuții pe aspectele de monitorizare cu reprezentanții IGPF. Ulterior, echipa s-a deplasat la punctele de trecere a frontierei. Membrii echipei nu au fost influențați în perioada de monitorizare. Echipa multifuncțională a avut acces la locurile de plasament temporar și registre.

D. TRATAMENTUL PERSOANELOR STRĂINE ȘI/SAU SOLICITANTE DE AZIL

D1. Situația la PTF „Ceadâr-Lunga-Maloiaroslaveț” (în continuare PTF Ceadâr-Lunga).

PTF Ceadâr-Lunga reprezintă un punct interstatal de trecere a frontierei moldo-ucrainene. Această frontieră este traversată doar de cetățenii R. Moldova și ai Republicii Ucraina, precum și automobilele înregistrate în ambele state (cca 5-10 automobile/ zi).

Cât privește, asigurarea protecției străinilor/ sau potențialilor solicitanți de azil, în 2021 nici o persoană nu a solicitat azil la PTF. Registrul de evidență a cererilor solicitanților de azil se află în PTF și conține 0 înregistrări a solicitării de azil începând cu 2016.

PTF Ceadâr-Lunga nu dispune de spații pentru solicitanții de azil/ sau de reținere a persoanei. Toate persoanele sunt conduse la SPF „Valea Perjei” din satul Valea Perjei, r-l Ceadâr-Lunga, localizat la o distanță de 5 km de PTF. Iar, persoanele reținute pentru infracțiuni sau contravenții sunt transmise Inspectoratului de poliție Ceadâr-Lunga/ fie Direcției regionale Sud a IGPF.

Pe teritoriul PTF există un panou informativ cu privire la drepturile solicitanților de azil și lista autorităților ce pot fi contactate -

D2. Situația la PTF „Basarabeasca - Serpniovo-1” (în continuare PTF Basarabeasca).

PTF Basarabeasca reprezintă un punct internațional de trecere a frontierei de stat. Angajații PTF Basarabeasca au comunicat că pe zi trec frontiera aproximativ 5-7 automobile precum și pietoni pe ambele sensuri de intrare-ieșire.

Cât privește, asigurarea protecției străinilor/ sau potențialilor solicitanți de azil, în 2021 nici o persoană nu a solicitat azil la PTF. Registrul de evidență a cererilor solicitanților de azil se află în PTF și conține 3 înregistrări a solicitării de azil în 2014.

PTF Basarabeasca nu dispune de spații pentru solicitanții de azil/ sau de reținere a persoanei. Toate persoanele sunt conduse la SPF „Basarabeasca” din or. Basarabeasca, la o distanță de cca 5 km de PTF. Iar, persoanele reținute pentru infracțiuni sau contravenții sunt transmise Inspectoratului de poliție Basarabeasca/ fie Direcției regionale Sud a IGPF.

Pe teritoriul PTF există panouri informative cu privire la drepturile solicitanților de azil și lista autorităților ce pot fi contactate: -

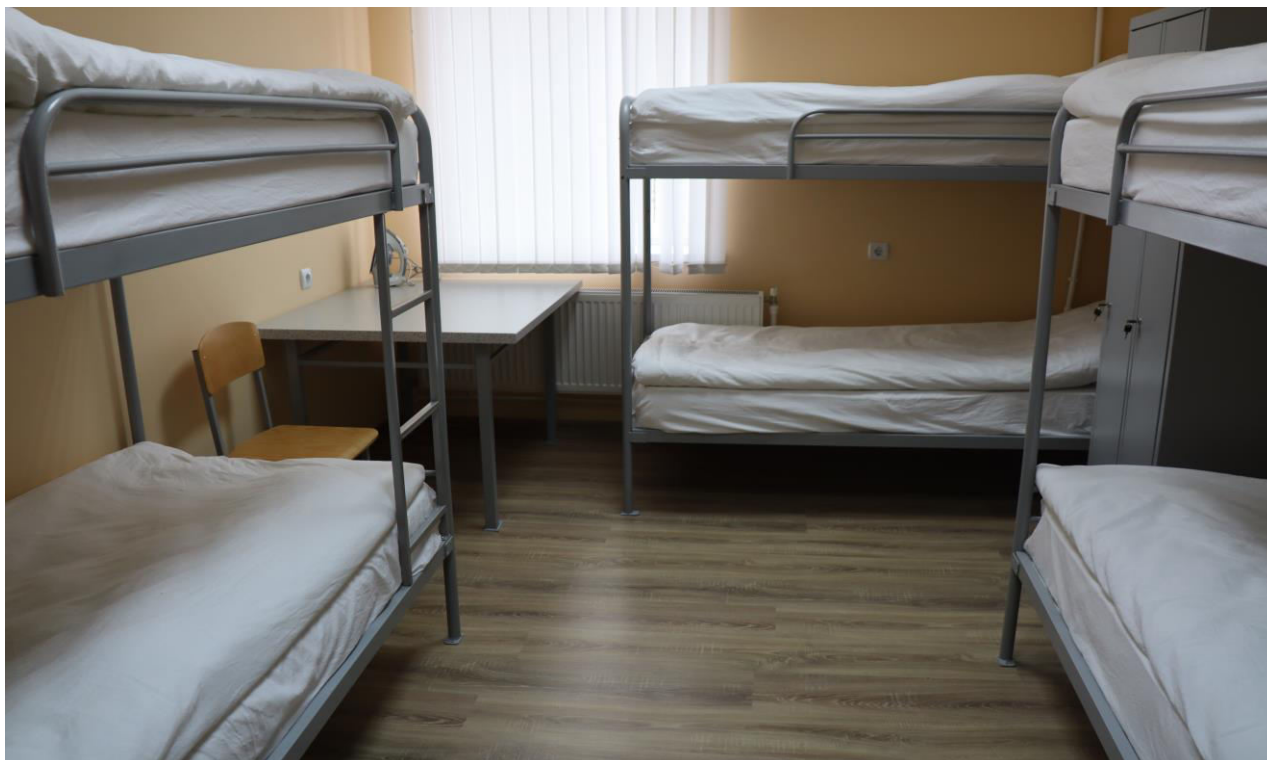

Panou informativ_PTF Basarabeasca_29.10.2021_foto OAP

D3. Situația la sectorul poliției de frontieră „Basarabeasca”(în continuare SPF Basarabeasca)

SPF Basarabeasca reprezintă un sector de poliție, localizat la intrarea în orașul Basarabeasca, renovat din fondurile bugetare ale IGPF.

SPF Basarabeasca dispune de 2 odăi pentru solicitanții de azil, renovate cu suportul financiar al UNCHR în 2018. Spațiile pentru solicitanții de azil includ: bucătărie; masă cu scaune și spațiu pentru pregătire (*fără aragaz, microundă, fierbător*); un spațiu pentru WC comun; un spațiu pentru duș; 2 odăi cu paturi duble, masă cu scaune, dulapuri pentru bunurile personale. Numeric, în spațiile pentru solicitanții de azil pot fi cazate 10 persoane concomitent. Condițiile materiale din spațiile vizitate sunt **bune**: -

Spații pentru solicitanții de azil _SPF Basarabeasca _29.10.2021 _foto OAP

Conform procedurilor interne, orice persoană reținută este remisă către DUP Sud a IGPF, în sarcina căreia este asigurarea garanțiilor fundamentale. Echipa de vizită, la fel, nu a identificat vreun registru al persoanelor reținute de până la 3 ore. Angajații IGPF au susținut că persoanele reținute pot fi plasate și în izolatoarele poliției, după caz, Izolatorul de detenție preventivă al IP Basarabeasca.

În SPF Basarabeasca se identifică aceleași probleme similare cu privire la asigurarea garanțiilor fundamentale la reținere și acces la facilități observate în alte SPF ale IGPF, precum: (i) ținerea evidenței persoanelor reținute în registre de evidență, (ii) lipsa pachetelor igienice, (iii) lipsa pachetelor alimentare, etc. Echipa de vizită a fost asigurată că IGPF intenționează să remedieze carențele evidențiate și va identifica soluții în acest sens.

E. CONCLUZII/ PROPUNERI:

În cadrul vizitei din 29 octombrie 2021, echipa de vizită a constatat împrejurări ce indicau asupra efortului IGPF de a îmbunătăți condițiile materiale din cadrul SPF „Basarabeasca”.

Condițiile materiale din spațiile pentru solicitanții de azil sunt BUNE și de apreciat. Spațiile sunt îngrijite și păstrate corespunzător. În altă ordine de idei, IGPF urmează să depună diligență în a continua asigurarea cu condiții demne de activitate a angajaților IGPF. Aparent, IGPF ar putea să decidă asupra instituirii unei camere de reținere a persoanelor în SPF „Basarabeasca”, în vederea facilitării proceselor respective și prevenirii unor situații extreme față de angajați și alte persoane aflate în incinta SPF „Basarabeasca”.

Complementar, reiterăm că în conținutul *Observațiilor finale privind cel de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova*, adoptate în cadrul reuniunilor 1600 și 1602 din 27 și 28 noiembrie 2017 de către Comitetul împotriva torturii, se accentuează că „ Republica Moldova trebuie să-și intensifice eforturile pentru a aduce condițiile din locurile de detenție la standardele internaționale, cum ar fi Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (*regulile Nelson Mandela*), inclusiv prin asigurarea condițiilor materiale și de igienă adecvate pentru deținuți, inclusiv iluminare naturală și artificială suficientă, sisteme de canalizare și instalații sanitare adecvate, inclusiv veceuri și dușuri, încălzirea celulelor, ventilare suficientă, calitatea și cantitatea adecvată a mâncării, așternuturi, paturi și obiecte de igienă personală, îngrijire medicală, activități în aer liber și vizite ale membrilor familiei”.¹

Avocatul Poporului amintește că, articolul 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale impune autorităților o obligație pozitivă care constă în a se asigura că orice persoană privată de libertate este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a pedepsei nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea persoanei sunt asigurate în mod corespunzător.

În opinia, Avocatului Poporului este imperios necesară asigurarea evidenței persoanelor aflate în custodia poliției de frontieră. Potrivit normelor Comitetului european pentru prevenirea Torturii: (i) Deținuților emigranți în locurile de oprire la punctele de intrare în țară trebuie să li se ofere posibilități adecvate pentru a dormi, (ii) să li se permită accesul la bagajele lor, (iii) la dotările sanitare echipate adecvat și (iv) să li se permită să iasă zilnic la aer. De asemenea, trebuie asigurat (v) accesul la mâncare și, dacă este necesar, (vi) la îngrijire medicală. Potrivit aceluiași norme internaționale interzicerea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante include obligația de a nu trimite o persoană într-o țară unde există motive substanțiale să se creadă că există pericolul real ca aceasta să fie supusă torturii sau tratamentului necorespunzător.

În altă ordine de idei, lipsa registrelor de evidență a persoanelor reținute și plasate în punctele de trecere a frontierei și/sau sectoarele poliției de frontieră indiferent de durată trezește semne de întrebare, iar în unele cazuri îngrijorări cu privire la asigurarea garanțiilor împotriva torturii și sau altor forme de rele tratamente față de persoanele aflate în custodie. Complementar, IGPF urmează să identifice soluții în vederea asigurării drepturilor fundamentale la alimentație, sanitație, asistență medicală, la plimbări în aer

¹ Pct.18(c) din Observațiile finale privind al treilea raport periodic al Republicii Moldova, adoptate de Comitetul împotriva torturii la cea de-a 62-a sesiune (6 noiembrie – 6 decembrie, 2017)

curat, acces la bagaje și alte necesități specifice persoanelor din grupurile vulnerabile de risc (minori, persoane cu dizabilități, etc).

Cu referire la dreptul la hrană pentru solicitanții de azil și/sau dreptul la un sandwich pentru persoanele reținute (a se vedea normele Comitetului european pentru prevenirea torturii), **Avocatul Poporului susține demersul IGPF în acest sens. Bugetul IGPF trebuie să prevadă asemenea cheltuieli. Iar, angajații poliției de frontieră nu trebuie să recurgă la gestul de bunăvoință în a alimenta persoanele custodiuate din resursele proprii.** În bucătăria pentru solicitanții de azil, nu au fost atestate produse alimentare (sandwich). Echipa a fost asigurată că în lipsa solicitanților de azil, aceste bunuri nu sunt necesare, însă în cazul unui flux de persoane, aceștia vor reacționa corespunzător.

În plus, în scopul *protejării integrității fizice și psihice* „Statele nu doar trebuie să se abțină de la provocarea relelor tratamente, dar și să adopte/întreprindă *măsuri preventive*, necesare pentru a asigura integritatea fizică, psihică și bunăstarea persoanelor private de libertate.”²

În pct.10 al rezoluției nr.72/163 din 19 decembrie 2017, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a accentuat, în mod special, obligația statelor *de a întreprinde măsuri prioritare, decisive și efective, necesare prevenirii actelor de tortură, tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante.*

Urmare, a constatărilor echipei de vizită, Avocatul Poporului (Ombudsmanul) conducându-se de prevederile art.24 a Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

RECOMANDĂ:

Inspectoratului General al Poliției de Frontieră:

- 1) **Să asigure evidența persoanelor aflate în custodia poliției de frontieră (reținute, plasate în camerele de reținere temporară sau în camerele pentru solicitanții de azil) pentru înregistrarea** (datelor persoanei, ora plasării în odăi/ camere, componența familiei (sau dacă nu este însoțit de familie), facilitățile distribuite acesteia, date despre persoanele ce au vizitat (polițiști, procurori, etc), ora plimbării, ora alimentării, date despre asistența medicală, date despre leziuni vizibile, ora predării acesteia altor instituții, instituția primitoare) **acestora într-un registru special, inclusiv pe perioada de până la preluarea acestora de către organele abilitate. Această recomandare este repetată;**
- 2) Să identifice resurse materiale (să planifice) în vederea asigurării PTF/SPF cu pachete de igienă personală (pastă de dinți, lenjerie, periuță de dinți, tacâmuri, etc) sigilate corespunzător pentru distribuire solicitanților de azil pe durata procedurilor operaționale și/sau altor persoane reținute și aflate în custodia acestora;
- 3) Să continue activitățile de dezvoltare profesională/ instruire a angajaților pe domeniile protecției solicitanților de azil/ prevenirii torturii și protecției persoanelor vulnerabile, etc;
- 4) Să continue eforturile de îmbunătățire a condițiilor materiale din sectoarele poliției de frontieră, în special condițiile de muncă ale angajaților;

² CtEDO, cauza Mouisel v. Franța, 2002.

- 5) Să asigure PTF cu broșuri informaționale privind drepturile solicitanților de azil, drepturile persoanelor reținute, etc;
- 6) Să distribuie copia raportului respectiv Direcției regionale Sud a IGPF, PTF „Ceadâr-Lunga - Maloiaroslaveț”, PTF „Basarabeasca-Serpniovo 1”, SPF „Basarabeasca” pentru informare și reacționare, după caz.

Raportul respectiv este plasat pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.

Executor:

Iurie DUBENCO

Consultant principal, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Coordonat:

Alexandru ZUBCO,

Șef direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /